Journal of Information and Learning, (2024), 35(3), 64-73
Journal homepage: https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jil

Research Article

The Mediating Effect of Personal Interest on the Selection of Hotel and Tourism Programs in Higher Education of Students in Southern Thailand

อิทธิพลส่งผ่านของความสนใจส่วนบุคคลต่อปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรการโรงแรมและท่องเที่ยวในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในภาคใต้ของประเทศไทย

Chatrapat Saengngoen
ฉัตรพัฒน์ แสงเงิน
President's Office Phuket Campus, Prince of Songkla University
สำนักงานวิทยาเขตภูเก็ต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Corresponding author: chatrapat.s@phuket.psu.ac.th

Received October 8, 2024 ▮ Revised December 3, 2024 ▮ Accepted December 13, 2024 ▮ Published December 24, 2024

Abstract

This study examines factors influencing high school students' decisions to select hotel and tourism programs at higher education institutions. It also examines the mediating effects of personal interest in the hotel and tourism industry on their decisions. A survey was conducted with 539 Year 12 students in southern Thailand to analyze six influencing factors by using partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM). The research model established Cronbach's alpha values from 0.799 to 0.907. The findings indicate that university and faculty reputation, program quality, campus environment, labour market trends, and compensation significantly influence students' decisions, while job positions do not. Furthermore, personal interest partially mediates the influence of program quality and labour market trends on students' decisions to pursue hotel and tourism programs, while fully mediating the influence of job position on their decisions.

Keywords: decision-making, higher education, hotel and tourism program, Southern Thailand

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวในสถาบันอุดมศึกษา และวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านของความสนใจส่วนบุคคลในด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว โดยได้ทำการสำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 539 คนในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล 6 ด้าน รวมถึงอิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วน ทั้งนี้ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิค Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.799 ถึง 0.907 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกเรียนหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและคณะ คุณภาพของหลักสูตร บรรยากาศในมหาวิทยาลัย แนวโน้มตลาดแรงงาน และค่าตอบแทน ยกเว้นปัจจัยด้านตำแหน่งงานที่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคใต้ และพบว่า ความสนใจส่วนบุคคลมีผลทางอิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วนของปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตรและแนวโน้มตลาดแรงงาน ขณะที่มีผลทางอิทธิพลส่งผ่านแบบเต็มต่อปัจจัยด้านตำแหน่งงานต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวของนักเรียน

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา, หลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยว, ภาคใต้ของประเทศไทย

บทนำ (Introduction)

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา พบว่า ในบางสาขาวิชาต้องถูกปิดเพราะคนมาเรียนน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่งต้องขายกิจการให้ผู้ร่วมทุนต่างชาติ สำหรับกรณีอัตราการเกิดของประชากรก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อัตราการเข้ามาลงทะเบียนเรียนในระดับมหาวิทยาลัยลดลงด้วยเช่นกัน วันนี้มหาวิทยาลัยของไทยหลายแห่งก็กำลังประสบปัญหาจากการที่จำนวนนักเรียนมาสมัครเรียนลดลงแล้ว ทำให้รายได้ซึ่งเป็นค่าธรรมเนียมด้านการศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัยลดลง และทำให้งบประมาณที่แต่ละมหาวิทยาลัยจะได้รับจัดสรรจากภาครัฐนั้นลดลงด้วย (Post Today, 2017)

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัย ต้องรักษาความมั่นคงและรักษาเสถียรภาพ จึงต้องปรับตัวกันอย่างเข้มข้นมากขึ้นเรื่อย ๆ บางมหาวิทยาลัยมีการเพิ่มจำนวนคณะและวิชา ขยายวิทยาเขตใหม่ รวมถึงเปิดหลักสูตรใหม่ ๆ เพื่อรองรับความต้องการของนักเรียนและอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยว ซึ่งในปี 2560 ประเทศไทยมีหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษามากกว่า 53 สถาบันทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และวิทยาลัย (Admission Premium, 2017)

ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยวจะเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงสูง (Aliperti et al., 2019) โดยเฉพาะการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกอย่างมากและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบโดยตรงและรุนแรง (Gursoy & Chi, 2020) แต่แนวโน้มอุตสาหกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดย

เฉพาะภาคใต้มีอัตราการฟื้นตัวที่รวดเร็ว ซึ่งสามารถเห็นได้จากรายได้จากการท่องเที่ยวของภาคใต้ระหว่างเดือนมกราคมถึงตุลาคม 2566 ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังฟื้นตัวจากสถานการณ์โควิด-19 คิดเป็นร้อยละ 42.38 ของรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศหากไม่นับกรุงเทพมหานคร (Ministry of Tourism and Sports, 2023) ตัวเลขดังกล่าวสามารถตอกย้ำความเข้มแข็งของพื้นที่ภาคใต้ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่มีชื่อเสียง อย่างไรก็ตาม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economic and Social Development Council [NESDC], 2020) ระบุว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จำนวนนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่องจากโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่มีอัตราการเกิดลดลง ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องปรับตัวและหากลยุทธ์ในการดึงดูดนักศึกษาให้ได้ตามเป้าหมายมากขึ้น โดยเฉพาะหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ ที่ผ่านมางานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยวมากนัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีการศึกษาในสาขาอื่น ๆ เช่น รัฐศาสตร์ (Norkaew, 2018; Phattasiri-phuwadol, 2024) วิทยาศาสตร์สุขภาพ (Singweratham & Nawsuwan, 2021) และศิลปะการสื่อสาร (Glinsukon, 2020) จึงส่งผลให้เกิดช่องว่างทางทฤษฎี เนื่องจากการศึกษาด้านการท่องเที่ยวแตกต่างจากสาขาเหล่านี้เพราะมีลักษณะเป็นสหวิทยาการที่ผสมผสานพื้นฐานด้านธุรกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการจัดการด้านการบริการ (Airey & Tribe, 2005) นอกจากนี้ การศึกษาด้านการท่องเที่ยวต่างจากหลักสูตรที่เน้นทฤษฎี เพราะให้ความสำคัญกับประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติจริง (Dredge et al., 2012)

นอกจากนี้ ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นที่รู้จักในฐานะแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ มีเศรษฐกิจที่พึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้นักเรียนในพื้นที่สนใจเลือกศึกษาต่อในสาขาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมางานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีการศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Budda & Boongthong, 2021) และกรุงเทพมหานคร (Thongnoppakun et al., 2022) ด้วยเช่นกัน

ดังนั้น การศึกษาเรื่องปัจจัยในการตัดสินใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการเลือกศึกษาต่อด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในภาคใต้ยังคงเป็นความท้าทายสำหรับมหาวิทยาลัย งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายที่จะจัดการกับปัญหาดังกล่าวด้วยวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว

2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่าน (Mediating effect) ของความสนใจส่วนบุคคลในด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้เพื่อสนับสนุนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับการพัฒนากลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดนักศึกษาในการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกการกระทำที่เหมาะสมที่สุดโดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (Multi-criteria decision making) บนพื้นฐานตัวเลือกของหลักสูตรที่เปิดเพิ่มขึ้นอย่างเข้มข้น ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อด้านที่เหมาะสมที่สุดของตนเอง (Belton & Stewart, 2002) ขั้นตอนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การรวมแบบถ่วงน้ำหนักอย่างง่าย (SAW) กระบวนการวิเคราะห์แบบลำดับชั้น (AHP) และเทคนิคเรียงลำดับตามอุดมคติ (TOPSIS) ซึ่งทั้ง 3 วิธีจะใช้ทางเลือกที่ดีที่สุดในการเลือกเช่นเดียวกัน (Saravisutra, 2016) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับมหาวิทยาลัยสามารถสร้างโอกาสในการแข่งขันหากสามารถเลือกหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองได้ แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมและทักษะที่จำเป็นมีความซับซ้อนมากขึ้นรวมถึงการมีหลักสูตรที่เพิ่มขึ้นในตลาดการศึกษา ดังนั้น จากปัจจัยดังกล่าว ทำให้สถานการณ์การตัดสินใจของนักเรียนจึงเป็นการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ สร้างความไม่แน่นอนและคลุมเครือ (Dinh et al., 2023)

หากนำการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์มาประยุกต์กับการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา งานวิจัยหลายชิ้นนี้ได้ค้นพบปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัย ซึ่ง Nanath et al. (2022) สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ ด้านที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ และด้านโอกาสในการทำงาน

ปัจจัยด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ

Nanath et al. (2022) ได้รวบรวมปัจจัยด้านวิชาการออกเป็น ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของทั้งมหาวิทยาลัยและคณะ คุณภาพหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน จากงานวิจัยที่ผ่านมา

ชื่อเสียงและภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกศึกษาต่อ และงานวิจัยหลายชิ้นพบว่า ปัจจัยหลักในด้านวิชาการที่นักเรียนในประเทศไทยใช้พิจารณาในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ภาพลักษณ์และคุณภาพของมหาวิทยาลัย คุณภาพของหลักสูตรและผู้สอน (Budda & Boongthong, 2021; Glinsukon, 2020; Khantaku et al., 2020; Kiniman et al., 2021; Norkaew, 2018; Phattasiriphuwadol, 2024; Sudsanguan, 2017; Srisontisuk et al., 2020; Thianngoen et al., 2022; Thongnoppakun et al., 2022; Thuengnaitham et al., 2023)

ดังนั้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมุติฐานของปัจจัยด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 ชื่อเสียงและภาพลักษณ์มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว

สมมุติฐานที่ 2 คุณภาพของหลักสูตรมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ

Nanath et al. (2022) ได้รวบรวมปัจจัยในด้านนี้ออกเป็นบรรยากาศการเรียนการสอน ค่าใช้จ่ายการศึกษา ค่าใช้จ่ายระหว่างการศึกษา และเพื่อนร่วมเรียน จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนในประเทศไทยพิจารณาปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการในการเลือกศึกษาต่อ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ชีวิตทางสังคม และค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา (Glinsukon, 2020; Khantaku et al., 2020; Kiniman et al., 2021; Phattasiriphuwadol, 2024; Singweratham & Nawsuwan, 2021; Sudsanguan, 2017; Thongnoppakun et al., 2022; Thuengnaitham et al., 2023) ยังมีเรื่องของทุนการศึกษาที่เป็นอีกหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อนักเรียนในการพิจารณาตัดสินใจ (Phunturad et al., 2023; Singweratham & Nawsuwan, 2021)

ดังนั้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมุติฐานของปัจจัยด้านที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ ดังนี้

สมมุติฐานที่ 3 บรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านโอกาสในการทำงาน

Nanath et al. (2022) ได้รวบรวมปัจจัยในด้านนี้ออกเป็นแนวโน้มตลาดแรงงาน ตำแหน่งงาน ผลตอบแทน และความก้าวหน้าในการทำงาน ยิ่งไปกว่านั้นในประเทศไทยยังมีปัจจัยด้านอาชีพ เช่น ตำแหน่งงาน ความมั่นคงในงาน และค่าตอบแทนส่งผลและมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (Glinsukon, 2020; Phattasiriphuwadol, 2024; Phunturad et al., 2023; Thianngoen et al., 2022) ซึ่งการยอมรับทางสังคมและความคิดเห็นของครอบครัวยังส่งผลต่อการเลือกงานของนักเรียนไทยหลังจากสำเร็จการศึกษาซึ่งส่งผลต่อการเลือกหลักสูตรการศึกษาโดยตรงอีกเช่นกัน (Norkaew, 2018; Singweratham & Nawsuwan, 2021; Thuengnaitham et al., 2023)

ดังนั้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมุติฐานของปัจจัยด้านโอกาสในการทำงาน ดังนี้

สมมุติฐานที่ 4 ความต้องการของอุตสาหกรรมมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว

สมมุติฐานที่ 5 ตำแหน่งงานมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว

สมมุติฐานที่ 6 ผลตอบแทนและความก้าวหน้ามีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว

อิทธิพลของความสนใจส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจ

โดยทั่วไปบุคคลจะตัดสินใจโดยการชั่งน้ำหนักค่าต้นทุนและผลประโยชน์ตามโอกาสที่มีอยู่ Kenton (2024) ระบุว่า ความสนใจส่วนบุคคล หมายถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนบุคคล เมื่อแต่ละบุคคลกระทำตามความสนใจส่วนบุคคลของตนเองจะเกิดประโยชน์ที่ดีที่สุด จากการศึกษาพฤติกรรมของความสนใจส่วนบุคคล พบว่า คนส่วนใหญ่จะกระทำในลักษณะที่มีผลทางเศรษฐกิจเมื่อเผชิญกับการตัดสินใจที่ส่งผลต่อรายได้และความเป็นอยู่ แม้กระทั่งความสนใจส่วนบุคคลยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการตัดสินใจและพฤติกรรมของบุคคลในหลายบริบท (Brick et al., 2021) ดังนั้น นอกจากปัจจัยภายนอกที่อาจจะส่งผลกับการตัดสินใจของนักเรียนแล้ว ความสนใจส่วนบุคคลอาจจะเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของนักเรียน ดังนั้นการเลือกการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเป็นหนึ่งในกรณีที่ความสนใจส่วนบุคคลส่งผลต่อการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ของนักเรียนในเชิงโอกาสที่ได้งานที่ดีขึ้นและเพื่อที่ในอนาคตจะสามารถมีรายได้ที่แน่นอนและมากขึ้น

ดังนั้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมุติฐานของอิทธิพลส่งผ่านของความสนใจส่วนบุคคลด้านโรงแรมและท่องเที่ยวต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว ดังนี้

สมมุติฐานที่ 7 ความสนใจส่วนบุคคลของนักเรียนมีอิทธิพลส่งผ่านต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและการตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว (โดยกำหนดสมมุติฐานย่อย 7ก, 7ข, 7ค, 7ง, 7จ, และ 7ฉ ตามปัจจัยทั้ง 6 ด้านโดยลำดับ)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

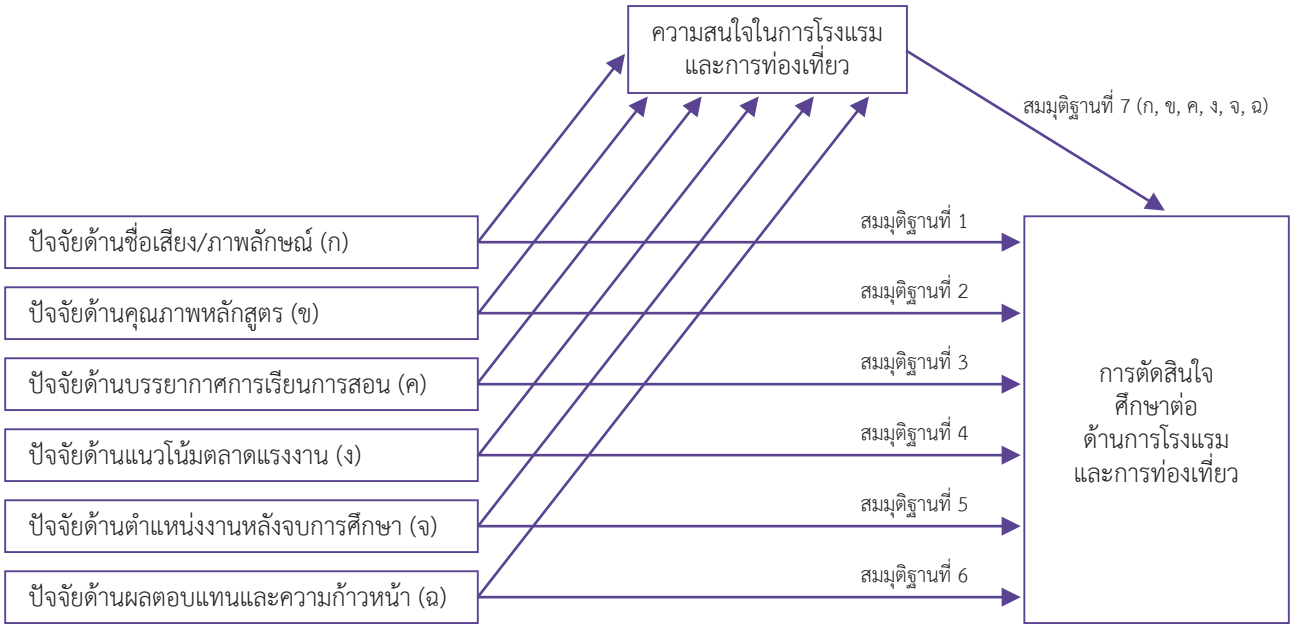
งานวิจัยนี้จึงได้กำหนดกรอบการวิจัย ดังแสดง Figure 1 โดยประกอบด้วยตัวแปรต้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านชื่อเสียง/ภาพลักษณ์ ด้านคุณภาพหลักสูตร ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน

ด้านแนวโน้มตลาดแรงงาน ด้านตำแหน่งงานหลังจบการศึกษา และด้านผลตอบแทนและความก้าวหน้า โดยมีตัวแปรตามเป็นความสนใจเลือกเรียนในหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยว และตัวแปรส่งผ่านเป็นความสนใจส่วนบุคคลของนักเรียน

Figure 1

Conceptual Framework

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

งานวิจัยนี้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถาม กำหนดกรอบกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคใต้ที่เข้าสอบวัดผลเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (O-Net) จัดโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติในปี 2565 โดยอิงตามคะแนน O-Net เฉลี่ยและจำนวนนักเรียนในจังหวัดนั้น (The National Institute of Educational Testing Service, 2023a). ดังแสดงใน Table 1 จังหวัดภูเก็ต จังหวัดตรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็น 4 จังหวัดที่มีค่าคะแนน O-Net เฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รวมจังหวัดสงขลาเป็นกรอบตัวอย่างด้วยเนื่องจากมีจำนวนนักเรียนเข้าสอบสูงและมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 29.48 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยภาคที่ 29.38 ดังนั้น กรอบกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 10,205 คนจาก 5 จังหวัดข้างต้น (The National Institute of Educational Testing Service., 2023b)

Table 1

Average O-NET Scores in 2022 of Provinces in Sampling Frame

คะแนน O-NET เฉลี่ยปี 2565 ของจังหวัดในกลุ่มตัวอย่าง (The National Institute of Educational Testing Service, 2023b)

จังหวัด	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย
ตรัง	1,909	19	33.10
ภูเก็ต	378	4	31.61
สุราษฎร์ธานี	1,952	19	31.01
นครศรีธรรมราช	3,063	30	30.60
สงขลา	2,903	28	29.48
รวมทั้งหมด	10,205	100	29.38

จากกรอบตัวอย่างจำนวน 10,205 คน ผู้วิจัยใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในระดับ 5% ปรากฏว่าได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน (Yamane, 1973) และได้กำหนดวิธีเก็บข้อมูลโดยการแบ่งชั้น (Stratification) (Saunders et al., 2019) ตามร้อยละของจำนวนนักเรียนที่สอบ O-NET ในแต่ละจังหวัดดังแสดงใน Table 1 ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช คิดเป็นร้อยละ 30 จังหวัดสงขลา คิดเป็นร้อยละ 28 จังหวัดสุราษฎร์ธานี คิดเป็นร้อยละ 19 จังหวัดตรัง คิดเป็นร้อยละ 19 และจังหวัดภูเก็ต คิดเป็นร้อยละ 4 ทั้งนี้เพื่อกระจายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกจังหวัดและเพื่อสะท้อนถึงผลการวิจัยในระดับภูมิภาค

ผู้วิจัยออกแบบแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านความต้องการเรียนต่อด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวและความสนใจในธุรกิจโรงแรมและท่องเที่ยว และตอนที่ 3 เป็นคำถามด้านปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ โดยตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ใช้เกณฑ์การวัดแบบคะแนน 5 ระดับ (Likert scale) แบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทดสอบแบบสอบถามกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha) มากกว่า 0.70 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (Saunders et al., 2019)

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนชั้นนำในพื้นที่ 5 จังหวัดตามกรอบกลุ่มตัวอย่างระหว่างเดือนมิถุนายนถึงตุลาคม 2566 โดยผ่านการขออนุญาตในการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างเคร่งครัดและรวบรวมแบบสอบถามกลับมา

ผลการวิจัย (Results)

ลักษณะประชากรกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้มีจำนวนแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลได้จำนวนทั้งสิ้น 561 ชุด หลังการตรวจสอบแบบสอบถามปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่มีความไม่สมบูรณ์จำนวน 22 ชุด เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนตอบไม่ครบทุกคำถาม ทำให้คงเหลือแบบสอบถามที่ใช้การได้ทั้งสิ้น 539 ชุด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากทางโรงเรียนและนักเรียน รวมไปถึงผู้ปกครองที่อนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมให้ข้อมูล ทำให้มีอัตราการตอบกลับที่สูงเกินกว่าจำนวนกรอบกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถทำให้การวิเคราะห์เชิงปริมาณมีความแม่นยำมากขึ้น แบบสอบถามมาจากกลุ่มตัวอย่างจังหวัดตรัง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 27 จังหวัดสงขลา จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 25 จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 102 คน ร้อยละ 19 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และจากจังหวัดภูเก็ต จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 13

โครงสร้างการวิจัย

แบบสอบถามจำนวน 539 ชุด ถูกนำแปรค่าและนำเข้าสู่ซอฟต์แวร์ SmartPLS4.0 Online (Ringle et al. 2022) และวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค Partial least squares structural equation modelling (PLS-SEM) โดยมีโครงสร้างการวิเคราะห์ตามกรอบการวิจัยประกอบด้วย 8 ตัวแปร (Construct) ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Exogenous construct) จำนวน 6 ตัวแปรแสดงถึงปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านชื่อเสียง/ภาพลักษณ์ (REP) ปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตร (CUR) ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน (FAC) ปัจจัยด้านแนวโน้มตลาดแรงงาน (IND) ปัจจัยด้านตำแหน่งงานหลังจบการศึกษา (JOB) ปัจจัยด้านผลตอบแทนและความก้าวหน้า (SAL) ตัวแปรตาม (Endogenous construct) คือ การตัดสินใจศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยว (DEC) และตัวแปรส่งผ่าน (Mediating construct) คือ ความสนใจด้านโรงแรมและท่องเที่ยว

การประเมินความเชื่อถือและความเที่ยงตรงของโครงสร้าง (Reliability and Validity Test)

โครงสร้างถูกทดสอบความเชื่อถือ โดยวิธี Outer loading relevance (Hair et al. 2022) พบว่า ไม่มีตัวชี้วัด (Indicator) ที่มีค่า Loading ต่ำกว่า 0.4 ถึงแม้ว่ามีบางตัวชี้วัด มีค่า loading ต่ำกว่า 0.7 แต่เมื่อได้ตรวจสอบเพิ่มเติม พบว่า ตัวชี้วัดกลุ่มดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha) อยู่ระหว่าง 0.799 ถึง 0.907 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ 0.7 (Saunders et al., 2019) รวมทั้งมีค่า Composite reliability (P_A) ระหว่าง 0.834 ถึง 0.920 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ 0.7 และมีค่า Average variance extracted (AVE) ระหว่าง 0.550 ถึง 0.782 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ 0.5 (Hair et al., 2022) ดังนั้น ไม่มีตัวชี้วัดไหนต้องถูกนำออกจากการวิเคราะห์ หลังจากนั้นโครงสร้างถูกทดสอบความเที่ยงตรง โดยวิธี Heterotrait-monotrait ratio (HTMT) (Henseler et al., 2015) เนื่องจากค่า HTMT มากกว่าเกณฑ์ 0.90 หลังจากได้ปรับปรุงตามขั้นตอนของ Hair et al. (2022) ทำให้ต้องนำตัวชี้วัดจำนวน 11 ตัว ออกจากโครงสร้างเพื่อให้โครงสร้างมีความเที่ยงตรง (Discriminant validity) และเพื่อดำเนินการต่อในขั้นทดสอบสมมุติฐาน

การทดสอบสมมุติฐาน

ก่อนการทดสอบสมมุติฐานโครงสร้างถูกตรวจสอบความซ้ำซ้อนของตัวแปร ปรากฏว่า ไม่พบปัญหาเรื่องการซ้ำซ้อนเนื่องจากค่า VIF ของแต่ละตัวแปรมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ซึ่งถือได้ว่า ต่ำกว่าเกณฑ์สำหรับค่า VIF ที่ยอมรับได้และตีความ

ได้ว่า สามารถแยกผลกระทบของตัวแปรอิสระแต่ละตัวต่อค่าผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน (Hair et al., 2022) โครงสร้างมีความสามารถในการอธิบายผล (R^2) ของตัวแปรตาม (DEC) คือ 0.390 ที่แสดงถึงระดับการอธิบายที่มีประสิทธิภาพสูง ในทางตรงข้ามค่า R^2 ของตัวแปรอิทธิพล (INT) คือ 0.078 ที่แสดงถึงระดับที่อ่อน (Cohen, 1988) จากนั้นการทดสอบสมมุติฐานกระทำโดยกระบวนการ Bootstrap ด้วยการกำหนด 10,000 ตัวอย่าง โดยวิธี Percentile และมีระดับนัยสำคัญ .05 และผลลัพธ์ถูกนำเสนอใน Table 2

Table 2

Decision of Hypothesis 1 to 6
ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 1 ถึง 6

สมมุติฐาน	ß	*t*	*p*	ผลการทดสอบ
ที่ 1 (REP -> DEC)	0.227	4.557	<.001*	ยอมรับ
ที่ 2 (CUR -> DEC)	0.309	4.691	<.001*	ยอมรับ
ที่ 3 (FAC -> DEC)	-0.114	2.106	.018*	ยอมรับ
ที่ 4 (IND -> DEC)	-0.558	7.704	<.001*	ยอมรับ
ที่ 5 (JOB -> DEC)	-0.011	0.164	.435	ปฏิเสธ
ที่ 6 (SAL -> DEC)	-0.102	1.669	.048*	ยอมรับ

*$p < .05$

จากการวิเคราะห์แบบ PLS-SEM พบว่า มี 5 สมมุติฐานที่ได้รับการยอมรับ ได้แก่ สมมุติฐานที่ 1 (ß = 0.227, p = 0.000) สมมุติฐานที่ 2 (ß = 0.309, p = 0.000) สมมุติฐานที่ 3 (ß = -0.114, p = 0.018) สมมุติฐานที่ 4 (ß = -0.558, p = 0.000) และ สมมุติฐานที่ 6 (ß = -0.102, p = 0.048) ดังนั้น ทำให้เข้าใจว่าชื่อเสียงและภาพลักษณ์ คุณภาพของหลักสูตร บรรยากาศในการเรียน แนวโน้มของอุตสาหกรรม และผลตอบแทนมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยต่อการเลือกระดับอุดมศึกษาต่อด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน (Mediating Construct)

การวิเคราะห์ตัวแปรตัวส่งผ่านผู้วิจัยได้ใช้การทดสอบความสำคัญของผลกระทบทางอ้อม (Significance test of the indirect effect) (Hair et al., 2022) เพื่อทดสอบอิทธิพลของความสนใจส่วนบุคคลในด้านโรงแรมและท่องเที่ยวของนักเรียนต่อปัจจัยทางการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ผลการวิเคราะห์ได้แสดงใน Table 3 พบว่า ความสนใจด้านโรงแรมและท่องเที่ยวมีผลอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ต่อ 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตร (CUR) ปัจจัยด้านแนวโน้มตลาดแรงงาน (IND) และปัจจัยด้านตำแหน่งงานหลังจบการศึกษา (JOB)

Table 3

Significance Test of the Indirect Effect of Six Factors
ผลการทดสอบความสำคัญของผลกระทบทางอ้อมต่อปัจจัยทั้ง 6 ด้าน

Indirect Effect	ß	*t*	*p*
REP -> INT -> DEC	0.023	1.406	.080
CUR -> INT -> DEC	0.043	2.118	.017*
FAC -> INT -> DEC	0.015	0.810	.209
IND -> INT -> DEC	0.036	1.804	.036*
JOB -> INT -> DEC	-0.039	1.878	.030*
SAL -> INT -> DEC	-0.001	0.058	.477

*$p < .05$

นอกจากนี้ การแปรผลของอิทธิพลของตัวแปรส่งผ่านโดยใช้ความหมายตาม Zhao et al. (2010) และนิยามของผลกระทบทางอ้อม (Hair et al., 2022) ตามที่แสดงใน Table 4 ความสนใจด้านโรงแรมและการท่องเที่ยวมีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อปัจจัยด้านตำแหน่งงานหลังจบการศึกษา และมีอิทธิพลบางส่วนต่อปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตรและปัจจัยด้านแนวโน้มตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ความสนใจด้านโรงแรมและท่องเที่ยวไม่มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอนและปัจจัยด้านผลตอบแทนและความก้าวหน้า ดังนั้น ผลการวิจัยจึงสรุปว่า สมมุติฐานที่ 7 ได้รับความยอมรับในบางปัจจัย ได้แก่ สมมุติฐานที่ 7ข สมมุติฐานที่ 7ง และสมมุติฐานที่ 7จ

Table 4

Results of the Mediating Effect
ผลการวิเคราะห์อิทธิพลตัวแปรส่งผ่าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม	ผลของตัวแปรส่งผ่าน
ปัจจัยด้านชื่อเสียง/ภาพลักษณ์	มีนัยสำคัญ		ไม่มีอิทธิพล
ปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตร	มีนัยสำคัญ	มีนัยสำคัญ	มีอิทธิพลบางส่วน
ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน	มีนัยสำคัญ		ไม่มีอิทธิพล
ปัจจัยด้านแนวโน้มตลาดแรงงาน	มีนัยสำคัญ	มีนัยสำคัญ	มีอิทธิพลบางส่วน
ปัจจัยด้านตำแหน่งงานหลังจบการศึกษา		มีนัยสำคัญ	มีอิทธิพล
ปัจจัยด้านผลตอบแทนและความก้าวหน้า	มีนัยสำคัญ		ไม่มีอิทธิพล

อภิปรายผล (Discussion)

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคใต้ โดยใช้กรอบแนวคิดการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ซึ่งใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบจากสิ่งที่ใช่ (Saravisutra, 2016) ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพของมหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพด้านหลักสูตร (Thianngoen et al., 2022)ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก (Kiniman et al., 2021) เป็นต้น และสามารถแบ่งปัจจัยตามแนวทางของ Nanath et al. (2022) ออกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ และปัจจัยด้านโอกาสในการทำงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ คุณภาพหลักสูตร บรรยากาศการเรียน แนวโน้มตลาดแรงงาน และโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ โดยปัจจัยด้านตำแหน่งงานหลังจบการศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจ

ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของคณะหรือมหาวิทยาลัยส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเรียนต่อ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (Khantaku et al., 2020; Kiniman et al., 2021; Thuengnaitham et al., 2023; Srisontisuk et al., 2020; Sudsanguan, 2017) ปัจจัยนี้ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว เพราะว่าชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีช่วยเพิ่มความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาและทักษะที่นักเรียนได้รับ ซึ่งส่งผลต่อโอกาสการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพในอนาคตหลังจากจบการศึกษา นอกจากนี้ ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จยังช่วยเสริมความน่าเชื่อถือในมุมมองของนายจ้างและการยอมรับจากภาคอุตสาหกรรม

คุณภาพของหลักสูตรเป็นอีกหนึ่งปัจจัยมีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนนพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย (Budda & Boongthong, 2021; Glinsukon, 2020; Khantaku et al., 2020; Kiniman et al., 2021; Norkaew, 2018; Phattasiriphuwadol, 2024; Srisontisuk et al., 2020; Thongnoppakun et al., 2022; Thuengnaitham et al., 2023) ปัจจัยด้านคุณภาพของหลักสูตรสามารถสะท้อนจากคุณภาพของอาจารย์ผู้สอน (Budda & Boongthong, 2021; Norkaew, 2018; Srisontisuk et al., 2020) การได้รับการรับรองคุณภาพหลักสูตรรวมถึงความทันสมัยของเนื้อหา (Thianngoen et al., 2022) การฝึกปฏิบัติงานและทุนการศึกษา (Phunturad et al., 2023; Singweratham & Nawsuwan, 2021) ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลเชิงเปรียบเทียบไปยังค่าธรรมเนียมการศึกษาของสถาบันการศึกษานั้น ๆ

(Sudsanguan, 2017; Thianngoen et al., 2022; Thongnoppakun et al. (2022)

ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยวด้วยเหตุผลสำคัญหลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในหลักสูตรอื่น ๆ ที่ผ่านมา (Kiniman et al., 2021; Srisontisuk et al., 2020) บรรยากาศการเรียนการสอน ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยที่รองรับการฝึกปฏิบัติอย่างสมจริง ซึ่งการฝึกปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสาขานี้เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการให้บริการลูกค้าโดยตรง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า บรรยากาศการเรียนรู้แบบนานาชาติช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่ในภาคใต้เป็นชาวต่างชาติ การมีนักศึกษาต่างชาติและโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ปัจจัยด้านแนวโน้มตลาดแรงงานมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยวของนักเรียนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thianngoen et al. (2022) ที่พบว่า ตลาดแรงงานในอนาคตส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา อย่างไรก็ตาม ขณะที่งานวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทยไม่พบปัจจัยนี้ งานวิจัยนี้ขยายความเข้าใจว่าปัจจัยแนวโน้มตลาดแรงงานเป็นสิ่งที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคใต้ให้ความสำคัญโดยพิจารณาความต้องการแรงงานก่อนเลือกเรียนสาขานี้ เหตุผลที่สนับสนุนปัจจัยนี้อาจเป็นเพราะการเก็บข้อมูลเกิดขึ้นในช่วงที่ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวกำลังฟื้นตัวจากการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในตลาดแรงงาน

ปัจจัยด้านผลตอบแทนและความก้าวหน้าในอาชีพเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจครอบครัว (Sudsanguan, 2017) ผลตอบแทนจากการทำงานในอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ได้รับรายได้ดี หรือมีโอกาสทำงานในต่างประเทศที่มีรายได้สูงขึ้นและส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพอย่างรวดเร็วในเชิงสังคม ค่านิยมและการยอมรับในอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน (Norkaew, 2018; Phattasiriphuwadol, 2024) งานในสายโรงแรมและการท่องเที่ยวมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งที่ชัดเจน นักเรียนที่มีประสบการณ์และทักษะเพียงพอสามารถก้าวหน้าในสายอาชีพและสร้างความมั่นคงในอาชีพระยะยาว ซึ่งคำแนะนำจากครอบครัวยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนของนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอยู่ในอุตสาหกรรมด้านการโรงแรมและท่องเที่ยวจึงเข้าใจในสถานการณ์ในธุรกิจนี้ได้เป็นอย่างดี (Singweratham & Nawsuwan, 2021; Thongnoppakun et al., 2022)

ผลการวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยด้านตำแหน่งงานไม่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคใต้ในการเลือกศึกษาต่อในด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว ซึ่งขัดแย้งกับหนึ่งในปัจจัยไม่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการของ Nanath et al. (2022) และมีผลตรงกันข้ามกับงานวิจัยในภาคอื่นของประเทศไทย (Glinsukon, 2020; Phattasiriphuwadol, 2024; Phunturad et al., 2023) แม้ว่าภาคใต้จะพึ่งพาเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยวและมีตำแหน่งงานมาก แต่การแข่งขันเพื่อให้ได้ตำแหน่งที่ดีและมั่นคงยังสูง

อิทธิพลส่งผ่าน (Mediating Effect) ของความสนใจส่วนบุคคลในการทำงานด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 พบว่า ความสนใจส่วนบุคคลของนักเรียนในด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวมีอิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วน (Partial mediating effect) ต่อปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตรและแนวโน้มตลาดแรงงาน ถึงแม้ว่าความสนใจส่วนบุคคลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการตัดสินใจและพฤติกรรมของบุคคล (Brick et al., 2021) รวมถึงในด้านการเลือกศึกษาต่อในด้านที่จะเพิ่มโอกาสที่ได้งาน รายได้ที่ดีและก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนบุคคลที่ดีที่สุด (Kenton, 2024) นักเรียนที่มีความสนใจส่วนบุคคลในด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวยังคงพิจารณาคุณภาพของหลักสูตรควบคู่ไปด้วย เช่น นักเรียนจะเลือกหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวในสถาบันที่แสดงถึงความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม คณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญและการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ยังมีปัจจัยภายนอกซึ่งนอกเหนือจากความสนใจส่วนบุคคล เช่น ความคาดหวังของพ่อแม่ บรรทัดฐานทางสังคม ข้อจำกัดทางการเงิน ที่อาจจะส่งผลให้นักเรียนต้องตัดสินใจที่สมดุลระหว่างความสนใจส่วนบุคคลและปัจจัยเหล่านี้ และแม้ว่านักเรียนจะมีความสนใจด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว แนวโน้มตลาดแรงงาน เช่น โอกาสการจ้างงานหรือการเติบโตของอุตสาหกรรมยังคงมีผลกระทบการตัดสินใจด้วย เช่น หากอุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานสูง นักเรียนจะมองว่า เป็นโอกาสในการทำงานที่มั่นคง โอกาสในการเปลี่ยนตำแหน่งงานและก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งทำให้ความสนใจส่วนบุคคลไม่สามารถมีอิทธิพลอย่างชัดเจนในการตัดสินใจได้

งานวิจัยนี้ยังพบอีกว่า ความสนใจส่วนบุคคลของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดภาคใต้มีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อปัจจัยด้านตำแหน่งงานหลังจบการศึกษา เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวไม่มีผลกระทบทางตรงต่อการตัดสินใจของนักเรียนแต่มีผลกระทบทางอ้อมผ่านด้านความสนใจส่วนบุคคลในฐานะตัวแปรส่งผ่าน นักเรียนจะตัดสินใจโดยการชั่งน้ำหนักค่าต้นทุนและผลประโยชน์ตามโอกาสที่มีอยู่ ดังนั้น ตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความสนใจส่วนบุคคลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเส้นทางการศึกษาของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความสนใจ

ในอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยวจะรู้สึกมั่นใจในความสามารถของตนในการประสบความสำเร็จในสาขานี้ โดยความสนใจส่วนบุคคลจะกระตุ้นในการพัฒนาทักษะและความรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายการมีตำแหน่งงานที่ต้องการ

ลักษณะงานที่ตรงกับความสนใจ เช่น การได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ การได้รับการยอมรับจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักเรียนอย่างมาก โดยเฉพาะนักเรียนบางคนที่จะเลือกศึกษาต่อในสาขานี้เพราะความสนใจส่วนบุคคลมากกว่าการพิจารณาตำแหน่งงานและโอกาสในการจ้างงานในอนาคต

นัยทางทฤษฎี (Theoretical Implications)

งานวิจัยนี้สามารถขยายความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนในภาคใต้ของไทยในการเลือกหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของภูมิภาคนี้ ตามขั้นตอนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (Saravasutra, 2016) โดยต่อยอดจากปัจจัย 3 ด้านในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของ Nanath et al. (2022) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ เช่น ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา (Glinsukon, 2020; Phattasiriphuwadol, 2024) มีความสำคัญ เนื่องจากนักเรียนมักพิจารณาค่าใช้จ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย รวมไปถึง ทุนการศึกษาเป็นอีกหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ (Phunturad et al., 2023; Singweratham & Nawsuwan, 2021) ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ได้ขยายความเข้าใจของปัจจัยด้านโอกาสในการทำงาน (Nanath et al., 2022) เป็น 3 ปัจจัยย่อย แนวโน้มตลาดแรงงาน ตำแหน่งงาน และผลตอบแทน โดยตำแหน่งงานไม่มีผลต่อการตัดสินใจ

นัยทางทฤษฎีประการที่สอง คือ ผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดว่าความสนใจส่วนบุคคลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการตัดสินใจและพฤติกรรม (Brick et al., 2021) เนื่องจากพบว่าอิทธิพลส่งผ่านของความสนใจส่วนบุคคลช่วยส่งเสริมปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตรและแนวโน้มตลาดแรงงาน และเป็นตัวกำหนดให้ปัจจัยด้านตำแหน่งงานส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อด้านโรงแรมและท่องเที่ยวเช่นกัน

สรุปผล (Conclusion)

งานวิจัยชิ้นนี้วิเคราะห์ปัจจัยและอิทธิพลส่งผ่านของความสนใจส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว ซึ่งพบว่า มีปัจจัย 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อ ได้แก่ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและคณะ คุณภาพหลักสูตร บรรยากาศการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย แนวโน้มของตลาดแรงงาน และผลตอบแทนจากการได้งานทำ นอกจากนี้ ยังพบว่า ความสนใจส่วนบุคคลมีผลทางอิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วนของปัจจัยด้านคุณภาพหลักสูตรและแนวโน้มตลาดแรงงานกับการตัดสินใจศึกษาต่อในหลักสูตรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวของนักเรียนด้วย ดังนั้น สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวนี้ในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อดึงดูดนักเรียน โดยปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงาน รวมถึงพัฒนาบรรยากาศการเรียนการสอนและชื่อเสียงของสถาบันเพื่อสร้างความน่าสนใจยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ศึกษาวิจัยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคใต้ของไทย ซึ่งผลการวิจัยอาจไม่สามารถประยุกต์ใช้กับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดยการเก็บข้อมูลเกิดขึ้นหลังจากการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลังโควิด-19 ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนในพื้นที่ ผลการวิจัยนี้อาจไม่ส่งผลระยะยาว เนื่องจากปัจจัยการตัดสินใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตควรมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์

เอกสารอ้างอิง (References)

Admission Premium. (2017, November 15). *Sākhā kān thōngthīao læ ken rōngraem mī thīnai pœ̄t sǭn bāng* [Which institutions offer programs in Tourism and Hospitality?]. Admission Premium. https://www.admissionpremium.com/hotel/news/3104

Airey, D., & Tribe, J. (2005). *An international handbook of tourism education*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780080458687

Aliperti, G., Sandholz, S., Hagenlocher, M., Rizzi, F., Frey, M., & Garschagen, M. (2019). Tourism, crisis, disaster: An interdisciplinary approach. *Annals of Tourism Research, 79*, Article 102808. https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.102808

Belton, V., & Stewart, T. J. (2002). *Multiple criteria decision analysis: an integrated approach.* Kluwer. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-1495-4

Brick, C., Fillon, A., Yeung, S. K., Wang, M., Lyu, H., Ho, J. Y. J., Wong, S. C., & Feldman, G. (2021). Self-interest Is overestimated: Two successful pre-registered replications and extensions of Miller and Ratner (1998). *Collabra: Psychology, 7*(1), Article 23443. https://doi.org/10.1525/collabra.23443

Budda, B., & Boongthong, T. (2021). Decision factors affecting for studying at the Faculty of Tourism and Hotel Management Mahasarakham University. *Journal of Social Science for Local Development Rajabhat Maha Sarakham University, 5*(4), 1-10. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/249533

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.

Dinh, D. H., Tran, N. H., & Ha, V. T. (2023). *Multi-criteria decision-making in education–A framework of using fuzzy analytic hierarchy process for study program selection.* Intelligent Computing and Optimization (ICO 2023). Lecture Notes in Networks and Systems, vol 854. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-50151-7_27

Dredge, D., Benckendorff, P., Day, M., Gross, M. J., Walo, M., Weeks, P., & Whitelaw, P. (2012). The philosophic practitioner and the curriculum space. *Annals of Tourism Research, 39*(4), 2154-2176. https://doi.org/10.1016/j.annals.2012.07.017

Glinsukon, T. (2020). Needs and factors affecting decision-making of students from College of Communication Arts, Rangsit University in pursuing dual bachelor's degrees; Dual degree programs with a bachelor's degree and a master's degree; and master's degree programs. *Journal of Communication Arts Review, 24*(1), 36-49. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jca/article/view/245335

Gursoy, D., & Chi, C. G. (2020). Effects of COVID-19 pandemic on hospitality industry: Review of the current situations and a research agenda. *Journal of Hospitality Marketing & Management, 29*(5), 527-529. https://doi.org/10.1080/19368623.2020.1788231

Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). Sage Publications.

Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science, 43*(1), 115-135. https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8

Kenton, W. (2024, August 14). *Self-interest: What it means in economics, with examples.* Investopedia. https://www.investopedia.com/terms/s/self-interest.asp

Khantaku, W., Somudorn, J., & Chinacarawat, N. (2020). Factors affecting the decision to study a bachelor degree in Suranaree University of Technology, Academic Year 2020. *Journal of Modern Learning Development, 5*(4), 28–39. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/243835

Kiniman, K., Sritrakul, P., Jenjit, A., & Teeravanittrakul, S. (2021). Factors affecting decision making on pursuing a bachelor's degree of freshmen: A case study of a university in the eastern region. *Journal of Education Burapha University, 32*(3), 87-102. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/254717/171402

Ministry of Tourism and Sports. (2023). *Domestic tourism statistics Q1-Q4 (Classify by region and province).* Ministry of Tourism and Sports. https://www.mots.go.th/news/category/766

Nanath, K., Sajjad, A., & Kaitheri, S. (2022). Decision-making system for higher education university selection: comparison of priorities pre- and post-COVID-19. *Journal of Applied Research in Higher Education, 14*(1), 347-365. https://doi.org/10.1108/JARHE-08-2020-0277

The National Institute of Educational Testing Service. (2023a). *Khṓmūn samkhan kīeokap kān sṓp O-NET pī kānsuṙksā 2566* [Important information about the O-NET examination for the academic year 2023]. The National Institute of Educational Testing Service. https://www.niets.or.th/th/content/view/25710

The National Institute of Educational Testing Service. (2023b). *Rāingan phon O-NET dūai phæ̂nthī prathēt Thai* [O-NET score reporter by Thailand Map]. The National Institute of Educational Testing Service. https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3121

Norkaew, Y. (2018). Factors influencing first-year undergraduate students' final decision on their admission of bachelor's degree in public administration program at the School of Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University. *NEU Academic and Research Journal, 8*(2), 53-62. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/201437

Office of the National Economic and Social Development Council. (2020). *Thai trai māt sɔ̄ɔng pī 2563* [Thailand's social situation in the second quarter of 2020]. *Social Situation and Outlook, 18*(3), 32-42. https://www.nesdc.go.th/download/Social/Social_Report/2563_q2_001_report.pdf

Phattasiriphuwadol, T. (2024). Factors affecting the decision to study at the bachelor's degree level, Faculty of Political Science, Ubon Ratchathani University in academic year 2022. *Governance Journal, Kalasin University, 13*(2), 370-391. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gjournal-ksu/article/view/271371

Phunturad, N., Sirimungmool, J., Khumsiri, N., & Anusurain, P. (2023). A study of factors effecting to the decision of study at Khon Kaen University in the bachelor degree TCAS2 (Northeast quota admission) academic year 2022. *KKU Research Journal of Humanities and Social Sciences (Graduate Studies), 11*(3), 99-109. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/gskkuhs/article/view/268622

Post Today. (2017, May 22). *75% of Thai universities could close as enrolment falls and foreign competition heats up.* https://www.posttoday.com/lifestyle/495979

Ringle, C. M., Wende, S., & Becker, J.-M. (2022). *SmartPLS 4.* Oststeinbek: SmartPLS. https://www.smartpls.com

Saravisutra, A. (2016). Multi-criteria decision making: Comparison between SAW, AHP and TOPSIS concept and methods. *Princess of Naradhiwas University Journal, 8*(2), 180-192. https://li01.tci-thaijo.org/index.php/pnujr/article/view/56222

Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2019). *Research methods for business students* (8th ed.). Pearson Education.

Singweratham, N., & Nawsuwan, K. (2021). The interesting on health science program and the recognize of Praboromarajchanok Institutein upper secondary school students. *Journal of Nursing and Education, 14*(4), 112-128. https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JNAE/article/view/254449

Srisontisuk, S., Buasri, M., Wanong, P., & Sengonkeo, P. (2020). Factors affecting the decision on bachelor degree study at Khon Kaen University of the students through the Thai University Central Admission System (TCAS System), in the academic year 2019. *School of Administrative Studies Academic Journal, 3*(3), 33-47. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SASAJ/article/view/241605

Sudsanguan, K. (2017). The research on decision factors for further education in higher education of senior secondary students in Demonstration School of Silpakorn University. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10*(1). 201-207. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/85435

Thianngoen, A., Amnuaypornlert, N., & Shiangjen, K. (2022). The affecting factors for decision making to study in higher education of high school student. *Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, 4*(3), 524-533. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/262321

Thongnoppakun, O., Leelhaphunt, A., & Thamrongsinththaworn, S. (2022). The factors influencing to intention of studying undergraduate education major in hotel and culinary. *Dusit Thani College Journal, 16*(1), 64-78. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldtc/article/view/259771

Thuengnaitham, A., Thippayakraisorn, S., & Sirirangsi, P. (2023). Factors affecting high school students' decision to study an undergraduate degree or its equivalent in EEC area. *RMUTI Journal Humanities and Social Sciences, 10*(2), 1-12. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RMUTI_SS/article/view/263993

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.

Zhao, X., Lynch, J. G., & Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and truths about mediation analysis. *Journal of Consumer Research, 37*(2), 197-206. https://doi.org/10.1086/651257